2014 m. vasario 4 d., antradienis

P7_TA(2014)0066

Mažos žemės ūkio valdos

2014 m. vasario 4 d. Europos Parlamento rezoliucija dėl mažų žemės ūkio valdų ateities (2013/2096(INI))

(2017/C 093/08)

Europos Parlamentas,

— atsižvelgdamas į Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV) 39 straipsnyje nurodytus bendros žemės ūkio politikos tikslus, pirmiausia „didinti žemės ūkio našumą skatinant technikos pažangą bei užtikrinant racionalią žemės ūkio gamybos plėtotę ir kuo geresnį gamybos veiksnių, ypač darbo jėgos, panaudojimą“ ir „užtikrinti deramą žemės ūkiu besiverčiančios bendruomenės gyvenimo lygį, ypač didinant žemės ūkyje dirbančių asmenų asmenines pajamas“,

— atsižvelgdamas į 2013 m. gruodžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) Nr. 1307/2013, kuriuo nustatomos pagal bendros žemės ūkio politikos paramos sistemas ūkininkams skiriamų tiesioginių išmokų taisyklės ir panaikinami Tarybos reglamentas (EB) Nr. 637/2008 ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 73/2009 ([1]), ypač į 32 straipsnį ir 61 straipsnius, kuriuose atitinkamai numatytas įmokų perskirstymas ir schemos smulkiesiems ūkininkams,

— atsižvelgdamas į 2013 m. gruodžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) Nr. 1305/2013 dėl paramos kaimo plėtrai, teikiamos Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai (EŽŪFKP) lėšomis, kuriuo panaikinamas Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1698/2005 ([2]), ypač į 7 straipsnį ir 19 straipsnius, kuriuose atitinkamai numatytos teminės ir kaimo plėtros bei ūkinės veiklos paprogramės,

— atsižvelgdamas į 2011 m. gegužės 3 d. Komisijos komunikatą pavadinimu „Biologinė įvairovė – mūsų gyvybės draudimas ir gamtinis turtas. ES biologinės įvairovės strategija iki 2020 m.“ (COM(2011)0244),

— atsižvelgdamas į savo 2010 m. rugsėjo 7 d. rezoliuciją „Sąžiningos pajamos ūkininkams: veiksmingesnė Europos maisto produktų tiekimo grandinė“ ([3]),

— atsižvelgdamas į Parlamento B teminio skyriaus (Struktūrinės paramos ir sanglaudos politika) tyrimą pavadinimu „Žemės ūkio produkcija iš dalies savo ūkio reikmėms – jos vertė ir plėtros kryptys“),

— atsižvelgdamas į Darbo tvarkos taisyklių 48 straipsnį,

— atsižvelgdamas į Žemės ūkio ir kaimo plėtros komiteto pranešimą (A7-0029/2014),

A. kadangi mažieji ūkiai nuolat patiria demografinį, komercinį ir technologinį spaudimą, dėl kurio kaimo vietovės laipsniškai tampa vis mažiau agrarinės ir mažėja jų gyventojų skaičius tuose regionuose, kuriuose jos sudaro didžiąją dalį, taip pat masiškai atsisakoma auginti gyvulius mažomis bandomis ir specifines vietines žemės ūkio kultūras;

B. kadangi mažieji ūkiai – tai socialinis žemės ūkio modelis, kuris šiuo metu Europos Sąjungoje vis dar labiausiai paplitęs ir kuris gali ir turi būti plėtojamas kartu su kitais žemės ūkio modeliais, didesnio masto ir labiau nukreiptais į dideles rinkas;

C. kadangi mažieji ūkiai atlieka ne vien gamybos funkcijas, bet ir svarbią funkciją teikdami viešąsias gėrybes: gamtos ir kraštovaizdžio – prisidėdami prie būdingo Europos kaimiškojo kraštovaizdžio ir biologinės įvairovės išsaugojimo kaimiškosiose teritorijose; visuomenės – užtikrindami išlaikymą milijonams žmonių Europoje ir užkirsdami kelią skurdui bei teikdami darbo jėgą pramonei ir kitoms ūkio šakoms, pvz., turizmui; kultūros – puoselėdami gražias tradicijas, žmonių papročius bei kitas nematerialias istorines vertybes ir gamindami regioninius bei tradicinius produktus;

([1]) OL L 347, 2013 12 20, p. 608.
([2]) OL L 347, 2013 12 20, p. 487.
([3]) OL C 308 E, 2011 10 20, p. 22.

D. kadangi mažieji ūkiai kuria palankias sąlygas vykdyti žemės ūkio veiklą, nekenksmingą aplinkai ir gyvūnų gerovei;

E. kadangi tokie veiksniai kaip gyventojų skaičiaus mažėjimas ir jų išvykimas iš kaimo labai blogina gyvenimo sąlygas kaimiškosiose teritorijose, taigi ir ūkininkų gyvenimo kokybę ir darbo sąlygas, ir dažnai nulemia sprendimus, ar mažąjį ūkį išlaikyti ar jo atsisakyti; kadangi ilgalaikės pasilikimo kaimiškosiose teritorijose perspektyvos, visų pirma jaunimui, daro didelę įtaką mažųjų ūkių ateičiai;

F. kadangi tam tikrose teritorijose mažųjų ūkių buvimas ir išlikimas yra pajamų šaltinio garantija ir priemonė gyventojų skaičiaus mažėjimui apriboti;

G. kadangi vyrauja kainų nestabilumas rinkoje, kurį dažnai apsunkina pirkėjų tarpininkų, nustatančių kainas naudojantis gamintojų pažeidžiamumu, dalyvavimas;

H. kadangi mažieji ūkiai paprastai būna lankstesni ir lengviau prisitaiko prie rinkos krizių;

I. kadangi daug mažųjų ūkių yra specializuoti tam tikroje srityje ir vienijasi į gamintojų organizacijas, todėl jie gali pagrįstai teigti gaminantys prekes maisto rinkai lygiomis sąlygomis su didesniaisiais ūkiais;

J. kadangi į mažųjų ūkių sunkumus turi būti žvelgiama plačiau; kadangi galimų alternatyvių pajamų šaltinių rėmimas, įvairinimo perspektyvos ir darbo vietų ne ūkio valdoje kūrimas ir viešųjų paslaugų teikimas kaimiškosiose teritorijose yra labai svarbūs mažųjų ūkių ateičiai ir kaimo bendruomenių plėtrai;

K. kadangi bendroje žemės ūkio politikoje (BŽŪP) mažiesiems ūkiams neteikiama pakankama svarba ir tai, be kita ko, lemia paramos pagal BŽŪP struktūra, daugiausia paremta plotu ir istoriniais gamybos rodikliais, todėl ji nepajėgi tinkamai atliepti mažųjų ūkių situacijos ir uždavinių bei reaguoti į tai, kad kai kurios valstybės narės pagal antrąjį ramstį nustato minimalius tinkamumo paramai gauti reikalavimus ir kad valstybės narės nenustatė įgyvendinimo priemonių, kurios atitiktų mažųjų ūkių poreikius;

L. kadangi mažiesiems ūkiams sunku gauti finansinę paramą, nes jie gali, pvz., susidurti su sunkumais siekdami gauti finansavimą pagal ES programas todėl, kad negali atitikti savojo įnašo ir (arba) reikiamo pajėgumo reikalavimų, taikomų nustatant tinkamumą paramai gauti, arba dėl savo mažo ar visiškai jokio kreditingumo;

M. kadangi ypatingą dėmesį taip pat reikėtų skirti mažiesiems ūkiams atokiausiuose regionuose, nes jie savo veiklą vykdo patirdami dvigubą spaudimą;

N. kadangi daugeliui mažųjų ūkių labai svarbios papildomos ir šalutinės pajamos;

O. kadangi tam tikrų rūšių mažieji ūkiai, kaip antai natūriniai ūkiai, apsaugo nuo visiško skurdo teikdami bent menką maisto ir pajamų lygį;

P. kadangi tam tikrais atvejais mažųjų ūkių savininkai negauna pakankamos administracinės paramos arba kokybiškų konsultacijų; kadangi valstybės narės dažnai sudaro nereikalingas biurokratines kliūtis, o kai kurių mažųjų ūkių savininkai neturi reikalingų išteklių ir patirties, kad galėtų veiksmingai atlikti atitinkamas administracines procedūras;

Q. kadangi dėl geografinio išsisklaidymo mažieji ūkiai turi kur kas menkesnes derybų pozicijas maisto produktų tiekimo grandinėje negu kiti rinkos dalyviai ir tai ypač būdinga mažiesiems ūkiams;

R. kadangi mažiesiems ūkiams tenka ypatingas vaidmuo išlaikant gyvybingumą tam tikruose regionuose, kaip antai kalnų teritorijose, mažiau palankiose ūkininkauti vietovėse ir atokiausiuose regionuose, jau nekalbant apie regionus, kuriuose dėl geografinių ir morfologinių suvaržymų žemės ūkis yra viena iš nedaugelio, o gal net vienintelė ekonomiškai tvari veiklos rūšis;

S. kadangi šeimų, gyvenančių iš darbo mažuosiuose ūkiuose, pajamų ir gyvenimo lygis yra daug žemesnis negu ūkininkų, dirbančių komerciniuose ūkiuose ar kituose ūkio sektoriuose;

2014 m. vasario 4 d., antradienis

T. kadangi daug mažųjų ūkių negali išsilaikyti vien iš žemės ūkio ir savo išlikimui užtikrinti jiems reikalingi alternatyvūs pajamų šaltiniai; kadangi mažieji ūkiai vis dėlto turėtų labiau orientuotis į savo veiklos pelningumą ir pajamingumą;

U. kadangi mažieji ūkiai daugelyje regionų užtikrina pragyvenimo šaltinį šeimoms, neturinčioms galimybės rasti kitų pajamų šaltinių;

V. kadangi nėra pakankamų ir patikimų duomenų apie mažųjų ūkių padėtį ir BŽŪP priemonių įtaką šiam sektoriui, o valstybėse narėse mažieji ūkiai apibrėžti labai skirtingai;

W. kadangi tam tikri smulkesni žemės ūkio gamintojai, pvz., bitininkai, arba neturi žemės, arba jos nedirba, todėl jiems negali būti taikoma paramos smulkiesiems ūkininkams schema;

X. kadangi Jungtinių Tautų Generalinė Asamblėja 2014 metus paskelbė Tarptautiniais šeimos ūkininkavimo metais;

1. ragina valstybes nares ir Komisiją imtis reikiamų veiksmų pagal naują bendrą žemės ūkio politiką ir parengti gaires laikotarpiui po 2020 m., kuriose būtų daugiau atsižvelgiama į specifinius mažųjų šeimos ūkių, kurie yra svarbi Europos žemės ūkio modelio dalis ir daugiafunkcės kaimo vietovių plėtros bei apskritai tvarios regionų plėtros pagrindas, poreikius;

2. ragina tęsti žemės ūkio paskirties sklypų jungimo politiką ir skirti išmokas ūkininkams, kurie dalyvauja paramos smulkiesiems ūkininkams schemoje ir galutinai perleido savo žemę kitiems ūkininkams, nes tai veiksminga žemės ūkio produkcijos struktūros gerinimo priemonė;

3. mano, kad pagrindinis restruktūrizacijos tikslas neturėtų būti tiesiog sumažinti mažųjų ūkių skaičių, nes tai nepadidins didesnių ūkių konkurencingumo; atsižvelgdamas į tai, ragina valstybes nares rasti tinkamus sprendimus ir parengti mažųjų ūkių plėtros modelius atsižvelgiant į konkrečios valstybės žemės ūkio specifiką ir regioninius skirtumus, didinti mažųjų ūkių konkurencingumą, pelningumą ir pajamingumą, plėtoti verslininkystę, kurti darbo vietas ir pažaboti gyventojų skaičiaus mažėjimą kaimiškosiose teritorijose;

4. mano, kad būtina skubiai imtis priemonių gyventojų išvykimo iš kaimo ir gyventojų skaičiaus mažėjimo kaimiškosiose teritorijose procesui sustabdyti, siekiant mažiesiems ūkiams sukurti tinkamas sąlygas ir ilgalaikes perspektyvas dabartinėse jų vietose; ragina valstybes nares veiksmingai panaudojant esamą ES finansavimą kaimiškosiose teritorijose remti infrastruktūrą, švietimą, medicinos priežiūros ir slaugos galimybes, vaikų priežiūrą, prieigą prie spartaus interneto bei mažųjų ir vidutinių įmonių (MVĮ) steigimą ir plėtrą kaimo vietovėse, siekiant užtikrinti vienodas gyvenimo sąlygas mieste ir kaime; rekomenduoja didžiausią dėmesį skirti ilgalaikių ateities perspektyvų jauniems, išsilavinusiems žmonėms ir moterims kūrimui;

5. ragina didinti tiesioginį – pvz., tradicinių produktų – pardavimą vietos ir regioninėse rinkose, plėtoti mažuosiuose ūkiuose tvaraus ir atsakingo pobūdžio perdirbimą ir įdiegti būtiną bei proporcingą kontrolės sistemą; ragina Komisiją ir valstybes nares persvarstyti dabartines maisto saugos taisykles siekiant sumažinti naštą ir pašalinti kliūtis, kurias jos gali sukelti mažųjų ūkių vykdomos perdirbimo ir maisto produktų pardavimo veiklos plėtrai; ragina Komisiją ir valstybes nares sukurti keitimosi geriausia patirtimi, kaip reguliuoti ir kontroliuoti mažųjų ūkių vykdomą perdirbimo veiklą, platformą; be to, ragina regionines valdžios institucijas aktyviau veikti plėtojant tiesioginio pardavimo infrastruktūrą, įskaitant kaimo ir miesto prekyvietes, kad vartotojai galėtų lengviau įsigyti pigių, šviežių ir kokybiškų žemės ūkio produktų;

6. mano, kad sprendžiant mažųjų ūkių problemas turi būti įtraukta ne tiktai BŽŪP, bet ir kitos ES politikos sritys, tarp jų sanglaudos politika, kad pagerėtų techninė infrastruktūra ir kaimiškųjų teritorijų gyventojai galėtų lengviau naudotis viešosiomis paslaugomis, o iš Europos socialinio fondo išteklių reikia finansuoti bendruomeninius ir socialinius veiksmus, susijusius su socialine įtrauktimi, švietimu, mokymu ir žinių perdavimu; be to, mano, kad, kadangi mažieji ūkiai neturi didesnės įtakos rinkai, reikėtų leisti papildomai juos remti nacionalinėmis lėšomis, atsižvelgiant į taisykles, dėl kurių susitarta su Europos Komisija ir nekliudant konkurencijai;

7. atkreipia dėmesį į spaudimą didinti žemės ūkio paskirties žemės kainas, kuris atsirado dėl būsimo nekilnojamojo turto rinkos reguliavimo panaikinimo naujosiose valstybėse narėse; mano, kad labiausiai didėjančias žemės kainas pajus smulkieji ūkininkai;

8. ragina valstybes nares užtikrinti, kad į jų švietimo sistemas būtų įtraukta tinkama švietimo profesinio mokymo žemės ūkio sektoriuje infrastruktūra;

9. atkreipia dėmesį į spaudimą didinti žemės ūkio paskirties žemės kainas, kuris atsirado dėl miestų augimo;

10. labai palankiai vertina pagal pirmąjį BŽŪP ramstį įdiegtą paramos smulkiesiems ūkininkams schemą, tačiau mano, kad buvo tiktai supaprastinta perdavimo forma, o mažos tiesioginių išmokų normos nesuteikia plėtros galimybių, tad šių veiksmų ir toliau nepakanka ES smulkiųjų ūkininkų padėčiai pagerinti; mano, kad reikėtų sukurti mechanizmą, kuris suteiktų mažiesiems ūkiams galimybę teikti daugiametes paraiškas tiesioginėms išmokoms gauti, kurios būtų atnaujinamas tik tada, jei ūkyje įvyktų permainų;

11. vėl atkreipia dėmesį į didelius skirtingose valstybėse narėse skiriamų žemės ūkio subsidijų skirtumus ir į blogesnę naujųjų valstybių narių padėtį;

12. pabrėžia, kad dėl savanoriško paramos smulkiesiems ūkininkams schemos pagal pirmąjį BŽŪP ramstį pobūdžio būtina peržvelgti visas pagal antrąjį ramstį numatytas paramos smulkiesiems gamintojams galimybes ir jas taikyti;

13. mano, kad, be šių priemonių, labai svarbu rasti būdą, kaip veiksmingai remti smulkiuosius žemės ūkio gamintojus, kurių veikla ir gaminiai nesusiję su žemės ūkio paskirtis žemės nuosavybės turėjimu ar jos naudojimu;

14. ragina valstybes nares nustatyti tinkamas finansines priemones, kaip antai mikrokreditai, paskolų palūkanų normų subsidijos, finansinė nuoma, pirmųjų įmokų sumokėjimas ar kredito garantijos; be to, mano, kad teikiant šią paramą turėtų dalyvauti regioninės ir vietos valdžios institucijos;

15. pabrėžia, kad ir mažieji ūkiai turi laikytis geros žemės ūkio praktikos reikalavimų ir ypač ES bei nacionalinių reikalavimų, visų pirma dėl gamybos ir vartotojų apsaugos, todėl mažųjų ūkių savininkai privalo turėti būtinąją kvalifikaciją; todėl ragina Komisiją ir valstybes nares apsvarstyti, kaip būtų galima užtikrinti, kad mažųjų ūkių savininkai galėtų visuotinai įgyti šią būtinąją kvalifikaciją ir kaip ją būtų galima pritaikyti prie jų poreikių;

16. ragina geriau pritaikyti nemokamą konsultavimą prie mažųjų ūkių reikmių, supaprastinti procedūras, susijusias su informavimu, mokymu, rizikos vertinimu ir sveikatos priežiūra, rengti informavimo kampanijas, dalytis geriausia patirtimi trumpos maisto produktų tiekimo grandinės srityje, užtikrinti techninę pagalbą teikiant paraiškas ES paramai gauti, taip pat konsultavimą, siekiant padėti mažiesiems ūkiams pritaikyti savo gamybinės veiklos profilį pagal gamybos pajėgumus ir aplinkos teikiamas galimybes;

17. pabrėžia, kad mažieji ūkiai turi jungtis į organizacijas, gamintojų grupes arba kooperatyvus ir įgyvendinti bendras rinkodaros programas; mano, kad visoms mažųjų ūkių bendradarbiavimo formoms – kooperatyvams, gamintojų organizacijoms ar bendram gamybos išteklių, pvz., mašinų, naudojimui – pagal ES ir nacionalines priemones turėtų būti teikiama speciali parama;

18. mano, kad mažieji ūkiai, įsikūrę kalnų teritorijose, mažiau palankiose ūkininkauti vietovėse ir atokiausiuose regionuose, turėtų galėti naudotis susietąja parama, pvz., auginti gyvuliams, jei jie atlieka ir tam tikras aplinkos funkcijas;

19. mano, kad žemės ūkio veikla labiau nei bet kada turi strateginės svarbos, ir tam visos valstybės narės turėtų skirti atitinkamą dėmesį ieškodamos būdų sudaryti smulkiesiems ūkininkams sąlygas tęsti savo veiklą, kad būtų galima pasiekti žemės ūkio produktų kainų ir gamybos išlaidų pusiausvyrą;

20. ragina valstybes nares įtraukti į savo programas, vykdomas pagal I ir II ramsčius, mažiesiems ūkiams skirtas paprogrames ir priemones; nurodo, kad mažieji ūkiai, norėdami užsitikrinti pakankamas pajamas, ypač turi imtis papildomos ir šalutinės veiklos, pvz., turizmo srityje; atsižvelgdamas į tai pabrėžia, kad todėl ypač svarbu užtikrinti, kad antrajam BŽŪP ramsčiui būtų skiriama pakankamai lėšų ir kad kaimo plėtros programos būtų deramai priderintos prie mažųjų ūkių poreikių;

21. rekomenduoja išplėsti ūkių apskaitos duomenų tinklo (ŪADT) taikymo sritį, kad būtų galima tirti mažųjų ūkių padėtį, BŽŪP įtaką jiems ir planuoti jų plėtrą;

22. paveda Pirmininkui perduoti šią rezoliuciją Tarybai ir Komisijai.